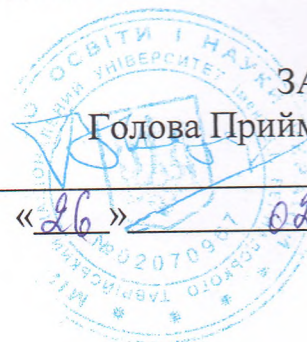

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
В. І. ВЕРНАДСЬКОГО

Навчально-науковий інститут управління, економіки та природокористування
Кафедра Менеджменту та міжнародних економічних відносин

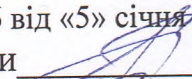

ЗАТВЕРДЖУЮ
Голова Приймальної комісії
В. П. Казарін
«26» 02 2021 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

для проведення вступних екзаменів для вступу на навчання за ступенем «бакалавр» спеціальності: 292 «Міжнародні економічні відносини» на основі диплому за ОКР «молодший спеціаліст», ступеня «молодший бакалавр», ступеня «бакалавр»

УХВАЛЕНО:

на засіданні кафедри менеджменту та міжнародних економічних відносин
Протокол № 6 від «5» січня 2021 р.
Зав. кафедри П.І. Безус

Київ – 2021

Програма для проведення вступних екзаменів для вступу на навчання за ступенем «бакалавр» спеціальності: 292 «Міжнародні економічні відносини» на основі диплому за освітньо-кваліфікаційним рівнем «молодший спеціаліст», ступеня «молодший бакалавр», ступеня «бакалавр»– К.: ТНУ імені В. І. Вернадського, 2021. - 9 с.

Укладачі:

Іваненко Валентина Василівна - к.е.н., доцент кафедри менеджменту та міжнародних економічних відносин.

Пазиніч Ольга Валентинівна - к.е.н., доцент кафедри менеджменту з та міжнародних економічних відносин.

Березніченко Наталія Олександрівна - к.е.н., доцент кафедри менеджменту та міжнародних економічних відносин.

Рецензенти:

Філіпенко Антон Сергійович - д.е.н., професор кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин Інституту міжнародних відносин Київського національного університету ім. Тараса Шевченка.

Розглянуто та ухвалено на засіданні Вченої ради Таврійського національного університету імені В.І.Вернадського
Протокол № від « » 2021р.

ЗМІСТ

1. Загальні положення.....	4
2. Організаційно-методичні рекомендації.....	5
3. Перелік питань з окремих дисциплін для підготовки до вступних випробувань.....	6
4. Список літератури та інтернет-ресурси для підготовки до вступних випробувань.....	14

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» (спеціалізація «Міжнародна комерція») на базі ОКР «молодший спеціаліст» передбачає комплексний вступний екзамен з наступних дисциплін: «Економічна теорія», «Економіка підприємства».

Програма комплексного екзамену з циклу професійно-орієнтованих дисциплін розроблена з метою надання допомоги абітурієнтам в підготовці до його складання.

Програма охоплює основну проблематику дисциплін, які дозволяють перевірити і оцінити необхідний рівень набутих знань та практичних навичок, які є базовими для подальшого опанування бакалаврської програми.

Під час складання даної програми враховувалися дисципліни циклу професійної підготовки, передбачені Освітньо-професійною програмою підготовки «молодший спеціаліст».

Під час підготовки до вступного екзамену рекомендується користуватися програмами курсів з міжнародні економічні відносини та необхідними нормативно-правовими документами, перелік яких наведено у списку рекомендованої літератури.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

На основі запропонованих питань зі згаданих дисциплін сформовано варіанти білетів комплексного екзамену, кожен з яких включає 2 теоретичні запитання і 30 тестових завдань. Повна відповідь на кожне теоретичне запитання оцінюється в 40 балів. Із усіх представлених на тест відповідей студент має обрати одну, яку він вважає вірною. Тестове завдання оцінюється в 4 балів. Неправильна відповідь балів не дає. Загальна сума усіх завдань дає можливість отримати максимум 200 балів. Після закінчення екзамену, по кожному варіанту комісія визначає загальну суму балів за правильні відповіді.

Студент, який за сумою правильних відповідей набрав сто балів і вище (до двохсот), вважається таким, що склав екзамен. Тривалість екзамену академічні 2 години. Студент також забороняється користуватися будь-якими носіями інформації.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ З ОКРЕМИХ ДИСЦИПЛІН ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ «ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ»

Економічна теорія як наука. Загальні основи теорії . Предмет і методи економічної теорії. Виникнення та еволюція економічної думки. Предмет економічної теорії. Методи пізнання економічних процесів. Функції економічної науки. Економічна теорія як теоретико-методологічна база інших наук.

Економічні потреби суспільства. Економічні інтереси. Сутність потреб і особливості їх розвитку. Ієрархія потреб за А. Маслоу. Закон зростання потреб. Поняття економічного інтересу. Мотиви та стимули ефективного господарювання.

Виробнича діяльність суспільства. Суть і структура суспільного виробництва. Матеріальне і нематеріальне виробництво. Фази суспільного виробництва. Фактори суспільного виробництва. Ефективність виробництва, її сутність і показники.

Економічна система суспільства. Власність в економічній системі. Сутність і структурні елементи економічної системи. Типи економічних систем. Перехідна економіка як об'єктивна закономірність. Економічні реформи в Україні. Зміст відносин власності. Суть власності. Суб'єкти і об'єкти привласнення. Типи, форми і види власності. Власність в системі виробничих відносин. Відносини власності в змішаній економічній системі.

Державна власність. Кооперативна власність. Корпоративна власність. Суспільна власність. Форми власності в національній економіці України. Приватизація і роздержавлення. Правові положення приватизації. Приватизація державного майна в Україні.

Форми організації суспільного виробництва. Товарне виробництво. Форми суспільного виробництва. Натуральне господарство. Товарне виробництво: суть, причини виникнення, характерні риси. Економічні та неекономічні блага. Товар і його властивості. Альтернативні теорії вартості. Закон вартості, його суть і функції.

Гроші. Товарно-грошові відносини. Інфляція. Виникнення і сутність грошей. Гроші як економічна категорія. Функції грошей. Грошова система та її елементи. Грошовий обіг і його закони. Валютні курси. Причини і сутність інфляції. Види інфляції і соціально-економічні наслідки.

Ринок та його інфраструктура. Суть, структура та класифікація ринку. Функції ринку. Умови функціонування ринку. Інфраструктура ринку. Особливості формування та функціонування сучасних ринкових відносин в Україні. Товарна, фондова та валютна біржі.

Ринковий механізм та його основні елементи. Ціноутворення в умовах ринку. Сутність попиту. Закон попиту. Сутність пропозиції. Закон пропозиції. Взаємодія попиту і пропозиції. Ринкова рівновага. Еластичність попиту і пропозиції. Суть ринкової ціни. Теорії ціноутворення. Функції ціни в ринковій економіці. Види цін.

Конкуренція і монополія в ринковій економіці. Суть і економічні основи конкуренції. Закон конкуренції. Види економічної конкуренції. Методи конкурентної боротьби. Суть, основні форми монополії і причини виникнення. Антимонопольна політика держави.

Домогосподарство, підприємство і підприємництво в системі ринкових відносин. Поняття і функції домогосподарства. Суть, функції та принципи підприємництва. Підприємство – суть, принципи та притаманні риси. Види підприємств і їх характеристика. Організаційно-правові форми підприємств, їх економічна характеристика. Об'єднання підприємств, їх форми та принципи діяльності.

Капітал, витрати виробництва і прибуток. Суть і форми капіталу. Суть і види витрат виробництва, їх види і структура. Сутність собівартості, її структура та види. Поняття прибутку, норма прибутку. Рентабельність. Розподіл і використання прибутку.

Доходи, їхні джерела і розподіл. Заробітна плата. Суть, види та джерела формування доходів. Доходи споживчого призначення. Суть та функції зарплати. Форми та системи зарплати. Сімейні доходи, їх рівень джерела і структура.

Форми суспільного продукту в процесі відтворення. Зайнятість і безробіття. Суть та види суспільного відтворення. Суть, форми та структура суспільного продукту. Показники економічної ефективності суспільного виробництва (ВВП, ВВП, НД). Відтворення людських ресурсів. Зайнятість населення, її види і форми. Безробіття, його рівень, види та форми.

Економічне зростання і його чинники. Економічні цикли. Суть, чинники і типи економічного зростання. Поняття і фази ділового циклу. Причини економічних коливань. Економічні цикли. Нециклічні коливання економіки.

Державне регулювання національної економіки. Діяльність держави в ринковій економіці. Функції, форми і методи державного впливу. Основні напрями та межі урядового впливу на економіку.

Фінансова система. Державний бюджет. Фіскальна політика. Сутність фінансів, їх структура і функції. Фінансова система. Державний бюджет. Державний борг. Бюджетний дефіцит. Фіскальна політика.

Кредитна система національної економіки. Суть, функції і форми кредиту. Кредитна система та її структура. Необхідність кредитування.

Світове господарство і форми міжнародних економічних відносин. Світове і національне господарство. Міжнародна інтеграція. Міжнародні економічні відносини – суть і форми. Міжнародні трудові відносини. Міжнародний рух капіталу. Міжнародна торгівля: форми, структура, напрями.

Економічні аспекти глобальних проблем. Суть і причини виникнення глобальних проблем. Класифікація глобальних проблем сучасності. Шляхи розв'язання глобальних проблем.

«ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА»

Підприємство як суб'єкт господарювання. Визначення, цілі й напрями діяльності підприємства. Господарський кодекс України про підприємства. Класифікація і структура підприємств. Створення підприємства, його статут і колективний договір. Правові засади функціонування. Форми об'єднання підприємств: асоціації, корпорації, консорціуми, концерни, холдинги, фінансові групи.

Характеристика зовнішнього та внутрішнього середовищ підприємства. Підприємництво — сучасна форма господарювання. Ліцензування та патентування підприємницької діяльності.

Галузева структура промисловості України, показники її динаміки.

Управління підприємством. Сутність і функції процесу управління на підприємстві. Види управління: виробниче, організаційне, економічне, корпоративне. Методи (економічні, соціально-психологічні, адміністративно-правові) й моделі управління підприємством. Поняття про господарський механізм управління підприємством. Організаційні структури управління підприємством: лінійна, лінійно-функціональна, функціональна, дивізіональна, матрична.

Вищі органи державного управління підприємствами. Шляхи вдосконалення управління підприємством.

Організація виробництва. Інфраструктура підприємства. Поняття виробничого процесу. Характеристика техніко-технологічної бази виробництва: складові, тенденції розвитку.

Класифікація виробничих процесів і принципи їх раціональної організації. Типи виробництв: одиничне, серійне, масове. Поняття про виробничий і технологічний цикли. Розрахунок тривалості технологічних циклів залежно від способу поєднання технологічних операцій. Поточковий і непоточковий методи організації виробництва. Параметри роботи поточної лінії.

Форми раціональної організації виробництва: концентрація, спеціалізація, кооперування, комбінування, конверсія, диверсифікація, їх сутність і соціально-економічне значення.

Поняття, види і роль інфраструктури в діяльності підприємства.

Система технічного обслуговування: загальна характеристика, функції, вплив на економічні показники діяльності підприємства. Характеристика ремонтного, інструментального, транспортного, енергетичного, складського господарств. Робота відділу матеріально-технічного постачання.

Соціальна інфраструктура та соціальний напрям діяльності підприємства. План соціального розвитку підприємства.

Капітальне будівництво та його роль у відтворенні і розвитку підприємства. Мета і завдання капітального будівництва на підприємстві. Підрядний і господарський способи ведення капітальних робіт.

Планування, прогнозування та державне регулювання діяльності підприємства. Планування — головний інструмент управління діяльністю підприємства. Вибір та обґрунтування цілей діяльності підприємства — найважливіший етап планування. Система планів, що розробляється і використовується на підприємстві. Класифікація методів планування.

Маркетингова діяльність (принципи, функції, концепції) як засіб для визначення можливості загрози, аналізу внутрішнього середовища та правильного вибору цілей і стратегії підприємства.

Стратегічне, тактичне й оперативне планування. Поняття про календарне планування та диспетчеризацію. Бізнес-планування: призначення, функції, основні розділи.

Мета, принципи та функції державного регулювання діяльності підприємств. Фіскальна, фінансово-кредитна, науково-технічна, амортизаційна, інвестиційна політика. Ціноутворення. Державне підприємство.

Інноваційна діяльність. Якість і конкурентоспроможність продукції. Загальна характеристика інноваційних процесів. Науково-технічний прогрес, його особливості,

загальні та пріоритетні напрями.

Організаційний прогрес як узагальнене явище використання організаційних, економічних, соціальних та юридичних нововведень. Оцінка ефективності технічних та організаційних нововведень.

Показники технічного рівня виробництва. Основні шляхи вдосконалення техніко-технологічної бази виробництва. Інноваційний розвиток підприємств. Поняття інноваційної структури.

Якість і конкурентоспроможність продукції. Одиничні, комплексні та узагальнюючі показники якості. Методи оцінювання якості продукції. Шляхи поліпшення якості та конкурентоспроможності продукції. Економічний механізм управління якістю продукції на підприємстві. Стандартизація і сертифікація продукції.

Міжнародні системи стандартизації і сертифікації. Державний нагляд за якістю продукції в Україні. Національні системи якості.

Економічний ефект та економічна ефективність підвищення якості продукції підприємств. Внутрішньовиробничий технічний контроль за якістю та основні його види на підприємстві.

Персонал підприємства.

Поняття трудових ресурсів і персоналу підприємства. Класифікація і структура персоналу виробничого підприємства. Характеристика категорій персоналу (керівників, спеціалістів, службовців, працівників). Показники наявності та руху персоналу. Методи визначення планової чисельності робітничої категорії персоналу.

Функції відділу кадрів на підприємстві. Кадрова політика, її основні цілі та завдання. Характеристика сучасної системи управління персоналом та її основних складових.

Капітал і виробничі фонди. Поняття капіталу підприємства. Засоби виробництва та виробничі фонди. Їх складові частини та взаємозв'язок.

Оцінка вартості основних фондів (первісна, відновлена, справедлива, залишкова, ліквідаційна). Фізичний і моральний знос основних фондів. Способи запобігання та усунення фізичного зносу. Характеристика планово-попереджувального та капітального ремонту устаткування на підприємстві. Амортизація основних фондів. Методи амортизації. Просте й розширене відтворення основних фондів. Показники використання основних фондів (окремі та узагальнені). Ефективність відтворення та використання ОФ.

Виробнича потужність: види, особливості її обчислення за рівнями розрахунку. Поняття про середньорічну та вихідну потужності.

Оборотні засоби підприємства. Сутність, класифікація і структура оборотних засобів підприємства. Кругообіг оборотного капіталу підприємства. Поняття про оборотні фонди та фонди обігу, характеристика їх елементів (виробничих запасів, незавершеного

виробництва, витрат майбутніх періодів, готової продукції, дебіторської заборгованості, грошових коштів).

Нормування оборотних засобів. Джерела утворення. Аналіз і планування витрат матеріальних ресурсів на підприємствах з використанням показників коефіцієнта використання матеріалу, коефіцієнта розкрою, коефіцієнта вилучення продукту з одиниці переробленої сировини, матеріаломісткості та матеріаловіддачі, електро- і енергомісткості, розміру відходів тощо.

Показники використання оборотних засобів (коефіцієнт оборотності, фондомісткість, період одного обороту, коефіцієнт збереження, рентабельність). Шляхи підвищення ефективності використання, прискорення їх оборотності.

Нематеріальні ресурси і активи. Сутність нематеріальних ресурсів, їх склад. Характеристика об'єктів промислової та інтелектуальної власності, інших нематеріальних ресурсів.

Нематеріальні активи. Елементний склад. Поняття про патент, ліцензію. Авторське право та суміжні з ним права. Методи оцінювання нематеріальних активів. Встановлення термінів їх зносу, процедура списання нематеріальних активів.

Законодавство України щодо захисту інтелектуальної власності від несанкціонованого використання.

Інвестиції. інвестиційна діяльність. Поняття інвестицій та їх класифікація. Суб'єкти інвестиційної діяльності. Управління інвестиційною діяльністю підприємства. Визначення необхідного обсягу і джерел фінансування капіталовкладень.

Структури інвестицій: технологічна, відтворювальна, галузева і територіальна.

Оцінка доцільності інвестиційного проекту. Абсолютна та порівняльна оцінки інвестиційного проекту, їх переваги та недоліки. Врахування чинника часу при обґрунтуванні доцільності інвестиційного проекту. Процедура дисконтування.

Фінансові інвестиції. Види цінних паперів, порядок їх випуску, обігу та використання. Фондовий ринок.

Проблеми залучення іноземних інвестицій в підприємницьку діяльність суб'єктів господарювання. Види і форми іноземних інвестицій. Державне регулювання інвестиційної діяльності. Законодавство України щодо інвестиційної діяльності.

Інноваційна діяльність. Якість і конкурентоспроможність продукції. Загальна характеристика інноваційних процесів. Науково-технічний прогрес, його особливості, загальні та пріоритетні напрями.

Організаційний прогрес як узагальнене явище використання організаційних, економічних, соціальних та юридичних нововведень. Оцінка ефективності технічних та організаційних нововведень.

Показники технічного рівня виробництва. Основні шляхи вдосконалення техніко-технологічної бази виробництва. Інноваційний розвиток підприємств. Поняття інноваційної структури.

Якість і конкурентоспроможність продукції. Одиничні, комплексні та узагальнюючі показники якості. Методи оцінювання якості продукції. Шляхи поліпшення якості та конкурентоспроможності продукції. Економічний механізм управління якістю продукції на підприємстві. Стандартизація і сертифікація продукції.

Міжнародні системи стандартизації і сертифікації. Державний нагляд за якістю продукції в Україні. Національні системи якості.

Економічний ефект та економічна ефективність підвищення якості продукції підприємств. Внутрішньовиробничий технічний контроль за якістю та основні його види на підприємстві.

Продуктивність, мотивація і оплата праці. Продуктивність праці як показник ефективності організації праці персоналу.

Поняття виробітку, методи його визначення. Нормування праці. Роль нормування в економічній діяльності підприємства. Регламентація затрат праці на підприємстві.

Мотивація трудової діяльності працівників підприємства. Класифікація методів мотивації (економічні прямі, економічні непрямі та негрошові).

Заробітна плата. Поняття про основну, додаткову, номінальну та реальну заробітну плату. Функції заробітної плати як економічної категорії: відтворювальна, стимулююча, регулююча, соціальна. Організація заробітної плати на підприємстві. Тарифна система оплати праці. Погодинна та відрядна форми оплати праці.

Безтарифна форма оплати праці. Сучасні форми оплати праці персоналу. Система участі у прибутках як додатковий засіб мотивації праці.

Витрати на виробництво, собівартість продукції. Поняття витрат і собівартості продукції. Функції собівартості як економічної категорії. Класифікація витрат. Умовно-постійні та умовно-змінні витрати. Графічний та аналітичний методи визначення критичного обсягу виробництва. Робота підприємства в зоні прибутковості. Структура собівартості та чинники, що впливають на її динаміку.

Поділ витрат за економічними елементами. Кошторис виробництва: призначення, основні складові, розрахунок повної собівартості товарної продукції. Обчислення обсягів товарної, валової, реалізованої та чистої продукції підприємства.

Калькулювання витрат. Об'єкти калькулювання, калькуляційні одиниці, статті калькуляції. Призначення калькуляції. Поняття цехової, виробничої та повної собівартості продукції. Методи калькулювання. Характеристика основних калькуляційних статей витрат. Планування собівартості продукції. Визначення впливу техніко-економічних факторів на

собівартість продукції. Пошук резервів і шляхи зниження собівартості продукції підприємства.

Ціни на продукцію: встановлення та регулювання. Поняття, роль і функції ціни в ринковій економіці. Класифікація цін (тарифів). Структура оптової ціни виробника, відпускної та роздрібною ціни. Поняття про прямі та непрямі податки. Методи ціноутворення на підприємстві. Цінова політика підприємства.

Державне регулювання цін на продукцію підприємств. Закон України «Про ціни і ціноутворення». Державний контроль за цінами.

Фінансово-економічні результати. Фінансова діяльність підприємства. Поняття доходу (виручки). Методи визначення доходу. Прибуток — основний показник фінансово-економічної діяльності підприємства. Види прибутку. Порядок визначення фінансового результату діяльності підприємства. Рентабельність як показник ефективності діяльності підприємства. Види рентабельності. Шляхи підвищення рівня рентабельності.

Фінансова діяльність підприємства: мета і поточні завдання. Фінансові ресурси підприємства, джерела їх походження. Складання фінансового плану. Характеристика головного фінансового документа — балансу.

Фінансовий стан підприємства, його фінансова стійкість, платоспроможність, ліквідність активів. Оцінка фінансово-економічного стану підприємства (за групою показників рентабельності, ефективності управління, ліквідності активів, фінансової стійкості та ділової активності).

Банкрутство. реструктуризація. Санація. Банкрутство підприємств. Фінансові причини виникнення неплатоспроможності підприємств. Поняття фіктивного банкрутства, його приховування або навмисне доведення до банкрутства.

Реструктуризація, організаційні форми реструктуризації підприємств.

Санація (фінансове оздоровлення) підприємств. Особливості державної підтримки у проведенні санації підприємств.

Економічна безпека підприємства. Поняття економічної безпеки суб'єктів господарювання. Економічна безпека підприємства: фінансова, інформаційна, техніко-технологічна, політико-правова інтелектуальна, силова та екологічна складові. Основні завдання складових та етапи їх здійснення. Характеристика служб підприємства, які захищають його економічну безпеку. Системний підхід до формування механізму гарантування економічної безпеки підприємства.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ

1. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / За ред.. В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2006. – 631 с.
2. Основи економічної теорії: Підручник / За ред.. В.Г. Федоренка. – К.:Альтера, 2007. – 519с.
3. Єщенко П.С., Ю.І. Палкін Сучасна економіка: Навч. посібник. – К.: Вища школа, 2005. – 325 с.
4. Бобров В.Я. Основи ринкової економіки і підприємництва. – К.: Вища школа, 2013. – 719с.
5. Гальчинський А.С. Основи економічної теорії. – К.: Вища школа, 2003. – 471с.
6. Основи економічної теорії. Підручник / За ред.. Ю.В. Ніколенка.- К.: ЦУЛ, 2003. – 540 с.
7. Політекономія: Підручник / За ред.. Ю.В. Ніколенка. – К.: ЦУЛ, 2003. – 412с.
8. Бойчик І. М. Економіка підприємства. — К.: Атіка, 2016
9. Березін О.В., Батуленко Н.В. . Економіка підприємства: Навч. посібник. – К.: Знання, 2011. – 254 с.
10. Володькіна М.В. Економіка промислового підприємства. – К.: ЦНЛ, 2014. – 196 с.
11. Економіка підприємства: Підручник / За заг. ред. С.Ф. Покропивного. – К.: КНЕУ, 2011. – 528 с.
12. Кулішов В.В. Економіка підприємства: теорія і практика. – К.: Ніка-Центр, 2012. – 216 с.
13. Мельник Л.Г., Корінцева О.І. Економіка підприємства: конспект лекцій. – Суми: ВТД „Університетська книга”, 2013. – 412 с.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ ПРОГРАМИ З ПІДГОТОВКИ ДО ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ

Студентом можуть бути використані дані інтернет-ресурси для підготовки до екзамену:

1. <http://www.economy.nayka.com.ua...>

2. <http://pidruchniki.com.ua>

3. <http://e-works.com.ua>

4. <http://www.libr.dp.ua>

5. www.Ra9da.com.ua

